

P e t r a
B ü h l e r

I Sän tyttö

Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Romaanissa on siteerattu seuraavia runoja ja laulunsanoja:

- s. 70: ”Minä olen muistanut”, sanat Edu Kettunen
s. 70: ”Satumaa”, sanat Unto Mononen
s. 71: ”Lintu ja lapsi” (”L’oiseau et l’enfant”),
sanat Joe Gracy, suomenkieliset sanat Pertti Reponen
s. 71: ”Täällä Pohjantähden alla” (myös: ”Kotomaamme”),
laulu on sävelletty J. F. Granlundin runoon ”Koto-maamme”
s. 71: ”Paimenen syyslaulu”, sanat P. J. Hannikainen
s. 72: ”Veteraanin iltahuuto”, sanat Kalervo Hämäläinen
s. 231: ”Hymyilevä Apollo”, runo Eino Leino
s. 248: ”Maailma on sun”, sanat Otto Grundström
s. 273: ”Ajetaan me tandemilla”, sanat Hector (Heikki Harma)
s. 304: ”O helga natt” (”Cantique de Noël” / ”Minuit, chrétiens!”),
sanat Placide Cappeau de Roquemaure, ruotsinkieliset sanat Augustin Kock
s. 348: ”Sellaista elämä on”, sanat Juha Vainio
s. 371: ”Sininen uni”, laulu on sävelletty P. Mustapään
(Martti Haavio) runoon ”Laulu Nukkumatista”

Copyright © Petra Bühler ja Kustannusosakeyhtiö Otava, 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-51455-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026



Minusta otettiin vappujuhlista valokuva.

Ilta oli kupliva ja hauska. Paljon tuttuja, muutamia tuntemattomia. Kotibileissä aina on. Vaikka miten toivoisi, että pelkkiä tuttuja, niin jonkun tosi kiva uusi kollega törröttää lapsuudenystävien seasta. Tai juhlien järjestäjä on alkanut seurustella uuden kanssa, vaikka vanhan kanssa kaikki tulivat toimeen.

Ruusan salaa ottamassa kuvassa kädessäni on olutpullo ja juttelen Sonja-Leenan uudelle poikaystävälle. Hän seisoo vähän kumarassa, kädet taskuissa, katse lattiassa. Sohaisin vitsillä, mies säpsähti entistäkin säikymmäksi. Vähän kuin 90-luvulla etelänmatkalla, kun basaarikujalla nyittiin hihasta ja tyrkytettiin silmät palaen jotain eikä yhtään ymmärtänyt että mitä.

Uusi poikaystävä ei saanut edes hymyä tulemaan, ja pelokas katse teki hänestä vihaisen näköisen.

Yritin kovemmin.

Täpötäydessä yöbussissa matkalla kotiin huojahtelin kaarteissa samaan tahtiin muiden vapunvietosta palaajien kanssa. Oopperatalo, Kisahalli. Linja-autossa oli hiljaista, vain raskaat hengitykset, niiskuttavat nenät, ohutviiksisen teekkarin sitkeä

hikka. Vaikka juuri äsken oli juhlistu huutamalla, nyt tuijotettiin mykkinä ikkunaa, hengitettiin nenän kautta, yritettiin pysyä pystyssä ja hereillä.

Ruusan ottama kuva kilahti puhelimeeni viestin mukana. ”Kiitti seurasta, mussu! Ihanat kiharat! Mut mitäs tää simojounitimoaleksi mököttää?”

Katsoin itseäni kuvassa, polkemassa hauskaa juttua Sonja-Leenan uudelle poikaystävälle, joka riiputtaa päätään kuin ottaisi ehtoollista vastaan. Suuni nauraa, silmäni ovat elotomat. Irvokas, kuolemanväsynyt sirkusklovni. Joka saisi jo antaa muiden ihmisten rauhassa ahdistua tai pelätä tai jännittää.

Tuijotin kuvaa puhelimen näytöltä niin kauan, että otsaa alkoi kivistää. Bussi ohitti White Lady ja kääntyi Mannerheimintiellä kohti Tilkkaa. Auton etuosassa isokokoinen mies valahti tiukassa mutkassa penkiltä lattialle. Likaisen ylioppilaslakin alta purkautui käytävälle tokkurainen vittuuussaatana. Vilkaisin bussin näyttöä, siinä vilkkui viimeinkin Ruskeasuon varikko. Painoin stop-nappia varmuuden vuoksi kolme kertaa.

Hypähdin kadulle ja vedin keuhkot täyteen toukokuun ensimmäisen yön viileää ilmaa. Suuntasin kohti Haagan paloasemaa ja tekstasin samalla Ruusalle: ”Kiitti itelles, muslimi! Kiharat jatkoon, mököttäjät rotkoon!” Työnsin puhelimen takaisin kassiin. Hyinen kevytö pyöri ympärilläni, ohuet sukkahousut puristuivat kylminä reisien ihoa vasten. Pidensin askeleita, kotiin oli matkaa melkein kaksi kilometriä. Mitä Sonja-Leena olikaan kertonut uudesta poikaystävästään? Oliko se äskettäin menettänyt jonkun läheisensä? Vai oliko se

se edellinen? Ehkä tämä oli surullinen eikä tosikko. Ja oliko se sittenkin hymyillyt, kuvan ottamisen jälkeen?

Illan tapahtumat välähtelivät kirkkaina. Minä ja Ruusa tanssimassa käsi kädessä, minun sormeni Ruusan sormien lomassa, Sonja-Leenan uusi poikaystävä nojaa selkäänsä tiskipöytään, katsoo hymyttömänä meitä tanssimassa. Mitä nopeammin kävelin, sitä lyhyempiä välähdykset olivat. Lokki-valaisin keinahtelee keittiönpöydän yllä, joku kiharatukkainen tyyppi, joka aikoi kesäkuussa kahdeksi viikoksi Kreikan saaria kiertelemään, Ruusan nousuhumalainen nauru ja etuhampaisiin tarttunut fuksianpinkki huulipuna, kullanväriset vappulasit ja tupakka, joka putosi huulilta syliin ja teki reiän pillifarkkuihin. Serpentiiniä, kuohuviiniä, kimaltavia mekkoja, sukkahousuissa silmäpako, ylioppilaslakkeja. Lauloimme *Gaudeamus igitur*, Kenen joukoissa seisot, Kalliolle kukkulalle, lauloimme *Den glider in*, miksiköhän me sitä lauloimme.

K-Supermarket Haagan valot tulivat näkyviin. Katu oli tyhjä. Vain menneen talven hiekoitushiekan terävä rahina ohuiden kengänpohjien alla.

Pysähdyin kaupan kohdalle, kumarruin solmimaan auneet kengännauhat. Nousin ylös, suoristin selkäni. En osannut päättää jatkanko kaupan ohi vai kävelenkö junaradan vartta.

Minä en ollut saanut uutta poikaystävää edes hymyilemään.

Suorassa seisominen huimasi, otin tukea polvista. Riiputin päätäni, joku oli pudottanut kadulle pienen kullanvärisen korvakorun. Hätäntyntyneenä syöksähtelevä veri kohisi korvisani.

Varhaisen kevätaamun valo hivuttautui paksujen verhojen välistä huoneeseen, osoitteli vanhan turkkilaismattoni punaisten kuvioiden sisään painuneita leivänmuruja, pikkukiviä, sukanpohjista tarttunutta nukkaa.

Venyttelin ja suoristin jalkateräni, ne ylsivät melkein koskemaan kirjahyllyä sängyn jalkopäässä. Varpaat hipoivat vanhojen tenttikirjojen selkiä, Aristoteleen Runousoppi, Johdatus kirjallisuustieteeseen, punaviinitahrainen Odyseia. Se oli matkustanut fuksijuhliin samassa kassissa punaviinipullon kanssa. Kassi oli heilahtanut vauhdissa liikaa ja pudonnut pyöräni ohjaustangolta asfalttiin, pullo oli särkynyt, viini valunut kassin pohjalle ja siitä läpi ja valellut kauttaaltaan niin Odyseian kuin lompakkoni, puhelimeni ja vaihtovaatteeni. Yliopiston kirjasto oli vaatinut minua lunastamaan punaviinissä kylpeneen Odyseian itselleni. Kuitissa luki ”Turmeltnut aineisto, 50 euroa”.

Eurot olivat silloin uusi asia, mutta oli ollut laskemattakin selvää, että ne olivat olleet siihenastisen elämäni kalleimmat bileet. Ja Odyseia oli yhä kirjahyllyni kallein kirja.

Se ilta oli ollut huoleton. Olin murehtinut ainoastaan sitä, oliko rumassa haalarissa juhliminen sittenkään minun juttuni. Baarissa mietin riittäisivätkö rahat punaviiniin vai tyytyisinkö nelostuoppiin. Myöhemmin, että pitäisikö meidän mennä jatkoille Karelian aulabaariin vai Kylmälän kämpille. En minä silloin miettinyt miksi jonkun poikaystävä ei edes hymyile, vaikka veivaan vitsiä toisen perään, tai miltä Kylmälän intti-kaverista tuntuu, kun kukaan ei kampea jatkoilla sen syliin.

Aamun uutissähkeet vaihtuivat tv-ruudulla, *vapun juhlinta sujunut rauhallisesti*. Uutisikkunoiden alta kuului YLEN radiolähetys, suorana parin kilometrin päästä Pasilasta. Vapunpäivän pikniksää, edellisyön poliisitehtävät. Suljin television.

Käännyin kyljelleni, ojensin käsivarret suoriksi eteeni, ne yltivät sohvareunaan. Hiplasin sormenpäilläni paksun torkkupeiton kulmaa, se lepäsi suurena, turvallisena myyttynä pienen sohvani päällä. Väsyneesti kimalteleva juhlamekko retkotti selkämyksellä, sukkahousut olivat käpertyneet sohvajan viereen.

Pyörähdin sängylläni ympäri, käänsin selkäni aamuauringolle, vedin peiton ensin leukaan asti ja siitä nenän yli. Kello oli hädän tuskin seitsemän. Ehkä voisin vielä nukahtaa.

Jospa Sonja-Leenan poikaystävä oli vain tosikko. Ei sellainen ole Sonja-Leenalle hyvä kumppani. Ehkä ihan hyvä että se tuli huomattua jo nyt.

Käännyin selälleni, tuijotin kattoa, levitin kädet sivuilleni ja kosketin sormillani kylmää valkoista kiviseinää. Pakotin silmäni kiinni.

Kun olin vuosi sitten eronnut Emilistä, kantanut kirjahyllyni, mattoni, pienen sohvani ja kolme jätessäkillistä muuta omaisuuttani Ruusan asunnon välipysäkin kautta tähän Etelä-Haagan yksiöön, olin päättänyt, etten osta itselleni parisänkyä. Se olisi liian näkyvä muistutus siitä, että olin yksin. Satakuusikymmentä senttiä toivetta, että joku nukkuisi vieressäni. Ensimmäiset viikot nukuin kapealla patjalla. Sitten petti kantti. Halusin pysyvyyttä, ja sängynjalat.

Huonekalukaupassa yhden hengen sänkyjä oli kahta mallia. Kahden hengen sänkyjä oli yhdeksän erilaista, kolmea eri leveyttä. Yhden nukuttavat maksoivat enemmän kuin tarjouksessa oleva kahden nukuttava. Kahden hengen sänkyjä kutsuttiin plakaatissa nimellä ”sänky”. Yhden hengen sängyn yläpuolella luki ”nuorisosänky”. Ostin parisängyn, sen halvimman.

Makasin yhä silmät kiinni, kuulin seinän takana heräilevät naapurit. Miehen askeleet painavina kylpyhuoneeseen, naisen nopeat askeleet keittiöön, kaapinovien rytmikäs kolistelu. Kahvipaketti nostettiin kaapista, hanasta valutettiin keittiömeen vettä, kuusi kupillista, ehkä kahdeksan.

Minun kodissani aika ei kulunut kuten naapurissa. Yksinäisellä on erilaiset minuutit. Niitä täytyi itse kuluttaa.

Nousin istumaan, laskin jalat viileälle laminaatille. Katsoin varpaitani, niiden oranssiksi lakattuja kynsiä. Napsautin television uudestaan päälle, ei vieläkään aamuohjelmia, uutissähkeet vaihtuivat ruudulla verkkaisesti, radiolähetyksessä kartoitettiin vapunpäivän perinteitä.

Ei yhtään suunnitelmaa koko päiväksi.

Siivouskomeron ovi oli jäänyt raolleen. Maton voisi imuroida. Sen jälkeen keittää kahvit. Nautiskella seesteisestä aamusta eilisillan ihanissa kiharoissa, ei mitään hävettävää eikä seliteltävää. Tummapaahtoista kahvia, kaksi kupillista, ruisleipää ja tuorekurkkua.

Valokuvaa pitäisi vielä katsoa. Aamulla asiat näyttävät aina valoisammilta kuin yöllä. Selkeämmiltä, kun niillä on ääri-
viivat ja mittasuhteet.

Kurotin puhelimen television vierestä, ei uusia viestejä. Avasin Ruusan tekstarit ja siellä se oli.

Kuolemanväsynyt viihdyttäjä, irvistellen lohkeileva klovnikuori. Häpeä nousi kylmänä kylkiäni pitkin. Pakottauduin katsomaan Sonja-Leenan uutta poikaystävää. Mies näytti alistuneelta. Kuin odottaisi minun lyövän.

Katsoin kuvaa kasvot kiinni puhelimen ruudussa. Silmissä välähteli. Heitin puhelimen sohvalle. Painoin kasvojani voimalla kämmeniä vasten. Suljettujen silmiäni takana valopallot poksahtelivat rikki. Televisiossa soi Nuoruustango.

OSA 1

2015

ja vuodesta 1986 eteenpäin

1.

Hammaslääkäri oli työskennellyt pitkään vaiti. Lopulta hän oikaisi selkensä, kääntyi katsomaan seinäkelloa ja huomautti, että kiilleaurioista päätellen narskuttelen hampaita nukkuessani.

”Stressaako joku?” hän kysyi seinäkelloilta.

Pidättelin itkuu. Nyt ei ollut sopiva hetki notkahtaa. *Stressaako joku?* Tällainen rento ihminen, mistä lie kulumat tulleet, yritin hädissäni huumorilla.

Hammaslääkäri kiepsahti satulatuolillaan ympäri, potkaisi vauhtia ja liukui tietokoneensa eteen, riisui suojahansikkaansa, pudotti ne käsiään ravistellen roskikseen. Hän kumartui tuijottamaan näyttöä ja naksautteli hiirtä hajamielisesti.

”No hampaitas narskuttelet ainakin. Yleensä syy on se, ettei osaa rentoutua.”

Makasin yhä hammaslääkärituolilla selälläni, sporttisiksi muotoillut sinisankaiset suojalasit painoivat nenänvartta. Kai voin vanupalaa poskesta. Ei kai tässä voi alkaa vastaankaan väittää, ei tällaiset lasit päässä.

Hammaslääkäri jatkoi värittömällä äänellä katse tiiviisti tietokoneen ruudussa, että ihmiset jonottivat puoli vuotta

päästäkseen kunnalliselle hoidattamaan hampaitaan. Ihan jo velvollisuudesta muita kanssahampaallisia kohtaan pitäisi tällainen itseaiheutettu huono tapa kuin hampaiden narskuttelu ymmärtää lopettaa. Ei siihen lääkäriä tarvita, vaan itsekuria.

Hammaslääkäri työnsi kasvonsa lähemmäs näyttöä ja mutisi kuin lukisi sieltä ääneen:

”Pitää opetella rentoutumaan.”

Makasin liikkumatta. Hammashoitaja hääräili ympärilläni, nosteli välineitä ja järjesti niitä riviin seuraavaa potilasta varten.

”Onhan niitä vaikka mitä, meditaatiota ja joogaa ja äänimaljoja ja”, hammashoitaja luetteli lohduttavalla äänellä samaan tahtiin, kun atulat ja peilit kilahtelivat metallialustalle. ”Saat sinä nousta jo”, hän sanoi ja hymyili äidillistä hymyä.

Yritin kammeta ylös tuolista reippaana ja rentona, ja tunsin olevani rantakiveltä veteen nytkyttelevä hylje. Hammaslääkäri oli löytänyt lisää kiinnostavaa luettavaa näytöltään.

”YouTubessa on paljon semmosia rentoutusvideoita, niitä-hän voi itsekseen kotona kattella, ihan rauhassa omiin ajatuksiin vajota”, hammashoitaja jatkoi haaveellisella äänellä. Nyin takkiani naulakosta ja nyökyttelin hermostuneesti.

Ajatus omiin ajatuksiin vaipumisesta oli pelottavinta mitä tiesin.

”Nonni”, hammaslääkäri lausui kovaan ääneen hyvästiksi näyttöä yhä tuijottaen ja tuplaklikkasi hiirtä kärsimättömästi. Hoitaja tuikkasi hyvät kevään jatkot, sanoin ovenkahvalle ”kiitos”, painoin sen alas ja astuin ulos huoneesta.

Ei vieläkään yhden yhtä reikää, vaikka harvalla yli kolmekymppisellä on paikkaamattomat hampaat. Sen ne olisivat voineet sanoa. Se oli saavutus, johon ei meditaatiovideoita katsomalla yllä. Mutta mitä reiättömistä hampaista jos kirsuttaa ne heikkopäisyyttään piloille? Öisin, kun makaa levottomassa unessa peittoonsa takertuneena ja jauhaa elämähätää hampaidensa välissä. Kädet tiukasti nyrkissä yrittää nukkuessaan pitää kiinni maailmansa laidoista ettei läiky reunan yli heti, jos hetkeksi herpaantuu. Juhlissa hymy kasvoille pingotettuna tökkii totista ihmistä kainaloihin, kutiatko kutiatko nauras nyt vähä. Nauras nyt ni minäki pystyn sitte rentoutumaan.

Ja kyllähän minä pidin itsestäni huolta. Osasin minä rentoutua. Olin käynyt tammikuusta asti liikuntakeskuksen rentoutustunnilla, kerran viikossa, jo monta kuukautta.

Ohjattu rentoutuminen alkoi tiistaina tasan kello kuusi ja kesti 55 minuuttia. Toimistotyössä tukkoon istutut lihakset saivat hengittää ja venyä, happi pääsi rauhassa kiertämään kropassa. Kun lihakset rentoutuvat, ne jaksavat taas kannatella. Jos osasin rentouttaa kehoni, eihän mielen rentouttaminen olisi kuin yksi palikka lisää torniin. Siihen jäisi hampaiden narsuttelu! Ja rentoutumisongelmat! Jatkuva huolissaan olo! Levottomuus! Kaikki!

Harpoin sateessa aaltopeltikuutioiden ja betonilaatikoiden välistä kohti liikuntakeskusta, jonka valokyltti loisti sinisenä harmaiden rakennusten seasta. Vedin sateenvarjon suppuun hyvissä ajoin ennen ovea.

Riisuin tennarit kenkähyllykköön. Kuntosalin puolelta kuului tankojen kolahduksia, levypainojen kalahtelua, cross-trainerin tasaista suhinaa.

Rentoutusharjoitus oli tärkeä, koska vain päästämällä irti voi saada sen, mitä tarvitsee. Kun luopuu jatkuvasta pakosta kontrolloida, huomaa, että kaikki tärkeä on jo tässä. Ja oli joku kolmaskin, jota en enää muistanut. Heilautin treenikassin huolettomasti olalle, viskasin päästäni niin, että sain lyhyen ponnarini liikahtamaan. Tämmönen reipas ja rento ihminen täältä nyt tulee.

Vastaanotossa vilautin hampaat esillä hymyillen sarjakorttia lukijalaitteelle, kolme kertaa jäljellä, sitten pitäisi ostaa uusi. Asiakaspalvelija tervehti pirteästi tiskin takaa.

”Siellä onki tänään tuuraaja”, hän heläytti iloisesti.

”Mikä on?”

”Tuuraaja. Tolla tunnilla mihin oot menossa. Lianalla on vatsatauti.”

”Aha. Okei.”

Pirteän asiakaspalvelijan kasvot muuttuivat huolestuneiksi. Olinko näyttänyt vihaiselta? Eihän se hänen vikansa ollut. Tuuraaja.

Viittä vaille kuusi marssimme muiden rentoutujien kanssa joogamatot napakalla rullalla kainaloissa jumppasaliin. Seinän takaa kuului spinningtunnin bassonjytke. Ilmastointilaitte kolahteli, sitä ei saa sammuttaa, asiasta oli tulostettu lappu seinälle laitteen alle.

Jäimme istumaan selät suorina joogamatoille. Syksyllä olin yrittänyt aloittaa astangajoogan, sain käydyksi kolme kertaa.

Tunnit olivat lauantaisin, en minä sentään viikonloppuna. Maton ehdin onneksi ostaa. Pitkällä, puhtaan pinkillä matolla on helpompi löytää mielenrauha kuin liikuntakeskuksen matilla jumppa-alustoilla, jotka ovat lyhyitä, paksuja ja haisevat hielle.

Mutta miltä mielenrauha tuntuu? Olisi yksin kotona, joisi rauhallisesti hörppien iltateetä ja seurailisi pihalintujen touhuja, lukisi hieman kirjaa ja nousisi sitten pesemään hampaat, kömpisi kuohkeisiin peittoihin, lukisi vielä muutamän luvun, laskisi kirjan yöpöydälle ja sivelisi kädet miedosti tuoksuvalla käsirasvalla, laventeli, santelipuu, hieroisi kämmenselkiä yhteen ja vaipuisi sitten uneen. Ei tarvitsisi säpsähdellä. Voisi hengittää vatsanpohjasta asti, katsella levollisena puita, joiden oksat keinahtelevat leppeässä ilta-tuulessa.

Istuin ryhdikkäänä joogamatolla, hengitin nenän kautta sisään, suun kautta ulos, olin valmis. Rentoutumaan, laskeutumaan rauhaan, joka alkaisi kehosta, mutta saavuttaisi mieleni ja jäisi sinne asumaan. Suljin silmäni, pakotin olkapäitä taemmas, ryhti ei tuntunut suoristuvan kunnolla, vastentahtoisesti siirtyvät lapaluut rutisivat vaimeasti.

Aiemmillä kerroilla Liana oli istunut salissa valmiina, nyökännyt pienesti jokaiselle saapujalle. Ja kun hän aloitti tunnin, hän puhalteli suustaan rentoutusohjeita pitkien uloshengitysten mukana ja pyöritteli välillä keppiä messinkikulhossa. En saanut selvää hänen puheestaan, ja se oli parasta. Olin kaikista velvollisuuksista vapaa, ei tarvinnut tässä nyt yhtään mitään.

Salin ovi kolahti terävästi ja kantapäät paukahtelivat lattiaan lyhyiden askelten alla. Tuuraaaja.

Avasin hitaasti silmäni, siinä hän kyykisteli stereoiden edessä. Jäin tuijottamaan naisen treenattuja lapoja ja selkärankani lysähti. Täällä istuu ryhdytön ihminen, joka käy rentoutumassa, vaikka ei edes ole hikoillut!

Se oli isän ääni.

Isä kävi kaksikymmentäviisi vuotta joka torstai Haminan liikuntahallilla pelaamassa kunnanviraston vuorolla lentopalloa. Kerran hän saapui erehdyksessä hallille puoli tuntia etuajassa, liikuntasalissa oli vielä menossa naisvoimistelijoiden aerobictunnin loppuvenyttely. Iltapalapöydässä isä nauhahteli päätään puistellen:

”Eukot vaan loikoilee patjoilla ketaroita oikomassa!”

Uusia liikuntalajeja oli valunut pieniinkin kaupunkeihin, jopa laskettelurinteitä aukesi pitkin eteläistä Suomea, jossa ei tunteista ollut tietoaakaan. Laskettelu oli isän mielestä juppien touhua ja yhtä älytöntä puuhaa kuin akkojen aerobic.

”Painovoima tuo alas ja hissi vetää ylös!”

Rentoutuminen kuuluu niille, jotka ovat juuri tulleet spinningistä tai juoksumatolta. Hiihtämästä tai metsätöistä. Niille, joiden pitää antaa itselleen lupa kerrankin vain olla, joille vieraan ihmisen täytyy pimennetyssä jumppasalissa erikseen sanoa, että muista hengittää. Minä tulin bussilla, käytin hissiä, minulla on huono ryhti enkä edes osallistunut työpaikan lankutushaasteeseen, vaikka kirjoitin intranetin ilmoitustauluun haasteen alle ”Mukana!”.

Leveäselkäinen tuuraaja kääntyi nopeasti ympäri ja tokaisi ”Nonni, eli siis alotetaan”. Tällä tavalla *eli siis* *alotetaan* combat ja bodypumpit, sellaiset tunnit, joista saa lihaksikkaan yläselän. Hän jatkoi aivan liian kuuluvalla äänellä, että oli tullut ”vetämään teille tän relax-tunnin ja toivottavasti saatte tästä irti”. Musiikki oli liian kovalla, mutta levy oli se sama Lianan, tutut suhinat ja kilahdukset.

Tuuraaja leväytti mattonsa auki yhdellä napakalla kädenliikkeellä. Matto purkautui rullalta ja läpsähti tottelevaisesti suoraksi lattialle. Sitten hän käveli takaisin stereoiden luo ja nosti varovaisesti kassistaan esineen. Se näytti taikalampulta.

Tuuraaja asetti taikalampun kömpelösti oman mattonsa viereen ja tipautteli sen sisään pienestä pullosta tippoja. Hän nosti pikkuruisen pullon lähemmäs kasvojaan ja käänteli sitä, yritti saada himmennetyssä valaistuksessa tekstin erotumaan, luki otsa rypyssä pullon kyljestä jotain, ja tiputti sitten lisää tippoja lamppuun. Katsoin leveäselkäisen tuuraajan kasvoja, niillä kävi epäily, suupielet kiristyivät alaviistoon kun hän vilkaisi kuuliaisena odottavaa rentoutujien joukkoa. Kun katseemme kohtasivat, räpäytin kannustavan hymyn.

Lamppu alkoi puskea eukalyptuksen tuoksuista höyryä. Tuuraaja yski hetken ja laski pullon lattialle taikalampun viereen liioitellun varovasti kuin purkamattoman pommin, kävi matolleen istumaan, huokaisi kuuluvasti höyrypilven takaa ja puki turkoosin hupparin jumppatoppinsa päälle. Lianalla oli aina valkoiset vaatteet.

Laskeuduin viimein matolleni makaamaan, suljin silmät. Hengästytti. Makasin päättäväisesti sen ajatuksen päällä, että en saisi olla täällä, että olen liian heikkoselkäinen ja vetelä.

”Tänään tehdäänkin vähän erilainen harjoitus.”

Eikä.

”Sulje sun silmät. Tyhjennä sun mieli kaikista ajatuksista, kuuntele sun omaa hengitystä, tunne miten sun hengitys liikkuu sun kehossa. Ja nyt. Kuvittele itsesi johonkin rakkaaseen, turvalliseen paikkaan, missä sä voit rentoutua, siihen paikkaan jossa sä olet kaikkein onnellisin. Sun häpipleissiin.”

Sun, sun, sun, aurinko, lämmin aurinko, seison kuin käskystä merenrannalla, meren aallot tulee ensimmäisenä mieleen kun käsketään rentoutua, valaiden laulu, äh, valaita ei ole Suomessa, lokit, ei ole rentouttavaa se kirkuminen, sitkeästi hiekkarannalla, joo, ihanaa on, varpaat painuvat kuumaan hiekkaan, mutta nyt alkaa tuulla, yhä kovemmin, hiukset läiskähtelevät kasvoille, silmät vuotavat, ehkä sittenkin metsään, mmm, huumaava metsän tuoksu, rauhoittava vihreys ja humina, mutta hämärästä metsän kosteudesta alkaa kuulua lähestyvää ininää, hyttysset iskevät sakeana pyörteenä kiinni paljaaseen ihoon. Kaupunkiin suihkis, ei hyttysiä, Ruusan kanssa terassilla tietenkin, tai ei nyt kaljalla voi olla onnellisimmillaan, joku kiva raikas alkoholiton juoma, kylmän persikkavissyn terhakat kuplat, mutta ahdistava helle paahtaa kuumasti, asfaltti hohkaa, päätä särkee, kärventyneet t-paidan rajat, hikiset punakat naamat ja nestehukassa keskenään riitaa haastavat arvaamattomat äijät joiden oluet läikkyvät muovituopeista ja aurinkolasien sangoista jää niiden

turpeille ohimoille kipeännäköiset viivat, vaaleiden hius-
ten seasta helottaa pinkiksi palanut päänahka. Entä Ruusan
pehmeä sohva, se joka upottaa kuin pehmeä syli, ja ikkunan
takana Sörnäisten sähinä ja sössötys, ei menes nyt siitä toisten
nurkista pyörimästä, joo no tietenkin, oman kodin alaovelle,
miten tämä nyt vasta tuli, tässähän minä saan olla, seison
ryhdikkäänä kaivamassa avaimia laukusta, kynsien alle tart-
tuu välipalapatukan muruja ja hiekkaa laukun pohjalta, avain
löytyy, saan oven auki rappukäytävään, mutta ei, ei tämä
edes ole koti, täällä minä vain säilytän itseäni väliaikaisesti,
porraskäytävässä kaikuu kolkosti ja haisee Grekelä-Himangan
silakkalaatikko. Pyrähdän salamana opiskelija-asuntoon, oi
vapaus ja tenttikirjojen turvallisen korkea pino, valkoiset
linoleumit ja mintunvihreät ikkunanpielet, jäiset karjalan-
piirakat pyörivät mikrossa, jooko että tämä ei loppuisi kos-
kaan, mutta loppui se, pling, huoleton nuoruus täynnä hap-
pea, se on ohi, no mutta nyt ollaan jossain puutalon pihassa,
se on keltainen, ei se on valkoinen, se on vaaleansininen, värit
eivät asetu, no se on puutalo, kuka siellä asuu, omenapuita
piha täynnä ja siistityt kukkapenkin reunat, ilosta kiljahte-
levat lapset juoksevat sisälle, nyt taidettiin joutua vieraalle
tontille, hus kotias siitä, juoksen soratietä pitkin tutun talon
portille, ei tänne, ei enää, ei pihatietä pidemmälle, käänny
nopeasti kannoillani, nyt menee kyllä juoksemiseksi tämä
rentoutuminen, missä missä missä, kädessä vaihtuvat oven-
kahvat nopeasti, painan niitä alas, yksi, toinen, ovet eivät
aukea, säntäilen, pyörin, haen, etsin, ovia, ovenkahvoja, piha-
teitä, meren aallot, omenapuita, lokki, mutta en minä löydä,

ei täällä ole, ei mitään mikä kelpaisi tähän rentoutusharjoitukseen, minulle ei ole tässä maailmassa yhtään paikkaa, jossa olen turvassa ja onnellinen.

Makasin jäykkänä jumppamatolla, hengitin rinta kiivaasti kohoillen, eukalyptuksen tuoksu alkoi oksettaa.

2.

Isä istuu ruokapöydässä minua vastapäätä. Minä istun äidin vieressä ja veli isän vieressä. Jalkani heiluvat ilmassa, ne eivät millään ulotu lattiaan asti. Saan tönäistyä varpaillani isää sääreen, jos istun ihan tuolin reunalla.

Edessäimme on painavat lautaset, joiden reunassa on sininen raita, ja vihreät juomalasit, joiden pinta on täynnä pieniä lasikuplia. Kun sormea liu'uttaa lasin reunaa ylhäältä alas, se töksähtää jokaiseen kuplaan kuin kuoppaista tietä. Plop plop plop. Sormeni on auto, joka joutuu ajamaan jokaisesta kuopasta, ottamaan vauhtia päästäkseen seuraavan kuopan yli. Trrnt trrnt trrnt. Loppujarrutus tssssh.

Jos keskityn oikein kovasti, en kuule mitään muuta, kuulen vain auton hyrinän ja päättäväisen trrnt, kun se kiihdyttää kuopan pohjalta. En kuule raskasta huokausta huuyyyh, en kuule loukkaantunutta suun napsahdusta ässssfft.

Kun laittaa silmät pikkuisen kieroon, näyttää siltä kuin katsoisin kohti, mutta näkökenttä on sumea. Vain ääriveriivat erottuvat ja muu on toisiinsa sekoittunutta suttua.

Siirtelen haarukkaani lautasella. Leikkaan perunaa pienemmäksi, on hyvä tehdä syömisen eleitä. Jos pysähdyn, minun täytyy nostaa katseeni vastapäätä istuvaan isään.

Kohta kuuluu khhh khhh kun isä alkaa pyörittää juomalasias hitaasti ympäri vahakankaisella pöytäliinalla. Hiljainen pfffph purkautuu yhteen puristuneiden huulien välistä jokaisen kierroksen lopussa. Tiedän, että hän katsoo minusta ohi, äidin yli. Hän katsoo tapetin kuvioita, valkoisten kaarien keskeltä nousevia oransseja kukkia. En osaa kutsua isää pois siitä paikasta, johon vihreä lasi hänet pyörittää.

Pahinta on hiljaisuus, kun on juuri kertonut parhaan jutunsa. Sen, josta jo aamulla päätti, että tämä on sitten se juttu, jonka kerron jos. Siinä on hauskoja sattumuksia, orava kiipesi puuhun peppu edellä, miten voi kiivetä puuhun peppu edellä! Jutussa on hyvä olla eläin, eläimet ovat meidän molempien mielestä hienoja ja hellyttäviä, luonto on niin ihmeellinen. Ja jutussa olen minä ja minä olen isän mielestä hieno, hellyttävä, niin ihmeellinen.

Kerron juttuni pitkästi, aloitan kaukaa, puhun paljon, nopeasti, ääneni nousee korkeammaksi, naurahdellen, huudahdellen, hengästyn vähän ja teen käsillä eleitä *näin se kiipesi ja sanoi tsäk tsäk*. Hymyilen niin, että takahampaat näkyvät.

Kutsun isää leikkiin, mutta eihän tämä leikki ole.

Puhun, puhun ja puhun, puhuessani haron jo toisella kädellä seuraavaa aihetta, josta alan puhua heti, jos isä ei keskeytä minua nyt tullakseen mukaan tähän tarinaan, *keskeytä minut nyt ja tule pois, isi ole kiltti*.

”Syös Pauliina jo.” Se on äiti.

Äiti katsoo omaa lautastaan, pyörittelee pientä perunan-palaa suussaan eikä saa niellyksi. Vilkaisen veljeä. Hän vain syö, miten hänellä on tuollainen vapaus.

Unohdan sumentaa katseen, äidin yllättävä keskeytys sotkee rytmini. Jään tuijottamaan isää ja näen miten hänen sysimusta katseensa sivaltaa äidin pöydästä. Tartun nopeasti haarukkaan, poimin äkkiä palan perunaa, nielaisen purematta, nyt on kiire. Alan kertoa uutta juttua, joka tuli mieleen siitä oravajutusta.

Mieleen ei todellisuudessa tule yhtään mitään, näitä juttuja on minulla valmiina rivissä poimittavaksi. Yritän aloittaa, mutta en saa kertomusta lentoon, oma ääni kuulostaa vieraalta. Sormi aloittaa taas lasin yläreunasta ja hakee vauhtia jokaisen kuopan jälkeen.

”Se lasis kaatuu kohta.” Se on veli, hän nousee pöydästä, miten hän noin vain nousee pöydästä. Hänen äänensä on hellä.

Illalla saan isän kokonaan itselleni. Kun olen isän kanssa kahden, hän ei harhau. Kipuan edeltä portaat yläkertaan omaan huoneeseeni. Puen pyjaman, nostan päiväpeitteen pois sängyn päältä ja konttaan peiton alle. Vaikka isä on vielä alakerrassa ja äitikin on siellä, minulla on rauhallinen olo, koska tiedän, että isällä on nyt tärkeä askare, ehkä tärkein kaikista.

Kuulen kuinka hän jo tulee, häntä ei pysäytä mikään, äiti ymmärtää pysyä pois tieltä. Isän nivelet naksuvat terävästi, kun hän nousee portaat. Yks naks kaks naks kaikki kolmekymmentä askelmaa. Naksunta voimistuu ja hän on ovella. Olemme turvassa, hän on tässä, hän ei voi olla muualla nyt.